

BOEKBESPREKING

K. Schilder, Christus bij den uitgang van Zijn lijden.
N.V. Uitg. Mij J. H. Kok, Kampen, 1930.

Ingevolge het redactioneel voorschrift, dat elken redacteur tot de aankondiging van zijn eigen geschriften verplicht, worde hier met een enkel woord het derde en laatste deel van mijn driedeelig werk over den lijden Christus ingeleid. Gelijkt de andere deelen, zoo is ook dit laatste afzonderlijk in den handel gebracht; en al verwijzen de noten telkens naar passages in de voorafgaande deelen (gevolg van de poging, om uit één gezichtspunt het geheel te bezien) toch is de stof, waarnaar verwezen wordt, telkens wel zóó aangegeven in den tekst van dit derde deel, dat het, evenals zijn voorgangers, als afzonderlijk geheel kan worden gelezen.

Over de wijze, waarop de stof behandeld is, behoeft ik niets meer te zeggen, na hetgeen dienomtrent reeds is opgemerkt bij voorgaande aankondigingen. Een enkel woord moge volgen over den eigen aard van het derde deel.

Voor gereformeerd denken spreekt het vanzelf, dat wat Christus op Golgotha geleden heeft, Hem het verst afvoert van onze mogelijkheden van verstaan en doorgronden. Niet alleen, wijl in het centrum staat het vierde kruiswoord, waarin de Heiland klaagt over de verlatenheid, waarin Hij zich van God verstoot voelt, doch ook wijl de overgang uit de rechtszaal naar den kruishevel Christus brengt in den rechtsstaat van den gevechte, die „buiten de poort“ geworpen is. Een aanduiding, welke in de Schrift geheel eenige betekenis heeft, en die dan ook door een gereformeerd Schrift-onderzoeker niet anders verwaarloosd worden kan, dan op straffe van uit den bijbelschen, gereformeerden koers in zijn denken weggeslagen te worden. Hierom is dan ook getracht, in dit laatste deel alles heen te dringen naar het vierde kruiswoord, en in alles rekening te houden met het Schriftgegeven inzake de „uitwerping buiten de poort“.

Indien ik een confidentie hier mag doen, dan zou ik willen opmerken, zelf ondervonden te hebben, hoe schoon het is, met zulke gereformeerde vooroordelen te werken. Niet alleen brengen zij den belijder ertoe, het begrip van „ergernis en dwaasheid“ — voor velen niet veel meer dan een lievelingsterm, die hun nooit zweet kost — over heel de linie van zijn denken toe te passen, en dus een boek te geven, waarmee een andersdenkende het doorlopend oneens moet zijn¹⁾ (hetgeen toch, vooral in dezen tijd, onze eerste schuldige plicht is), maar ook openen ze hem de mogelijkheid, tenslotte een eenheid te brengen in de onderscheiden „momenten“ van Golgotha. En hier ligt dan de confidentie: onder het schrijven van dit boek heb ik zelf zoo heel veel geleerd. Ik heb Golgotha leeren zien, zooals ik nog nooit tevoren het gezien had. De verheven stijl van het Evangelie, d.w.z. van den Heiligen Geest, die ook naar den vorm volmaakt onderwijst, is natuurlijk voor niemand in al zijn heerlijkheid te herkennen; maar het is een weelde, er iets van te ontdekken. Voor een gereformeerden aanvaarder der Heilige Schrift, als geïnspireerd Woord van God, mogen er geen toevalligheden zijn, geen inhoud-, geen zin-looze „bijzonderheden“ in het evangelisch bericht. Daaruit vloeien dadelijk consequenties. Als wij het derde kruiswoord („vrouw, zie uw zoon“, etc.) zóó bespreken, dat wij er „wijze lessen“ uit putten, die Christus, laat ons zeggen, evengoed drie jaarte voren had kunnen geven, dan hebben wij het woord misverstaan. Dan is de „dierbaarste“ preek over Maria bij het kruis Schriftverknoging, anders niet. Als wij — een ander voorbeeld — het invallen van de drie-urige duisternis niet een harmonische (dit woord past van Gods zijde in deze schouwtooneelen van disharmonie en vloek) plaats zien innemen in het geheel van het drama, dan raken we niet aan de openbaringsgedachte, die God er toch in moet gelegd hebben, naar van tevoren vaststaat. Als — een derde voorbeeld — de spot en de hoon, die Christus ondervinden moet na de kruisiging („buiten de poort“) voor ons besef niets meer en niets anders beteekent, dan

J. W.

Nicolaas Beets.

ertheid, gaven Réveil bijzonder

ch.

temperament

geen uitersten

onaesthetisch

oud-Hollandsch

La Saussaye

volkskarakter.

matig conser-

zijde van het

ma zelf intact.

populariteit en

eze aardigheid

le stof een ge-

Maar de bijbel-

en uur. Begon

, dat het over

leg dominé een

anden. Ook nu

al zijn cylinder

di. Daar voelt

je, en... „Maar

meer of min-

is in den puz-

blijven? Dat is

waar —? dien

oor langer dan

n tot het einde

t. In zijn gaan

ansel was iets

zich boven den

ming, de rust,

ilgdom. t Was

naar de Schrift-

zijn kracht lag

steldheid, t lag

en ik tegelijk

it en de kamer

Beets. Ik heb

c“.

Uren en zijn

etelijk.

lijk gezonde

rdig ons wordt

J. W.

J. L. MARZ - DEN HAAG

Ant. Heinsiusstraat 16 - Tel. 53199

de spot en de hoon, die Hem vernederd hebben vóór dat moment, dan is ons ontgaan de vreeselijke ernst van Golgotha (die in Christus' geest volmaakte weerspiegeling vond), volgens welken immers elk uur zijn eigen betekenis heeft, en elk nieuw rechtsmoment ook aan de schijnbaar zich „herhalende“ complicaties een toch geheel nieuwe betekenis en rechtspositie verleent.

Met deze dingen nu heb ik getracht te rekenen. Voor mijzelf deed ik daarbij de wonderlijke ervaring op, dat, toen ik op een beslissend punt — de hoon bij het kruis — mezelf corrigeerde, en aan een eerst opkomende neiging, om, na al wat over spot en hoon in deel II gezegd was, dit nu maar over te slaan in deel III, weerstand bood, uit gehoorzaamheid aan boven aangeduiden denkplaat, juist toen mij persoonlijk de sleutel in handen gegeven werd, die mij eindelijk bracht, waar ik wezen wilde: Golgotha zien als een eenheid, en al zijn „momenten“ te zien als van eigen betekenis, eigen inhoud, eigen openbaringskracht, eigen verzoeningskracht.

Meer zal ik maar niet zeggen. Alleen nog dit: in verband met het hoofd-thema (lijden), is hetgeen na het sterven van den Heiland volgt, korter behandeld dan het overige.

K. S.

KERKNIEUWS

GEREFORMEERDE KERKEN.

Tweetal te:

Leventer: P. G. Kunst, cand. te Arnhem en W. A. Wiersinga te Weesp.

Leiden (Vac. H. J. Kouwenhoven): K. Sietama te Eindhoven en W. A. Wiersinga te Weesp.

Beroepen te:

Appelscha: A. Adema te Opende (Gr.).

Smilde: S. Wesbink te Hoorn.

Wolfezen: S. Wouters te Dronrijp.

Aangenomen naar:

Kollum: A. Mout te Gorredijk.

Bedankt voor:

Hijken: J. Hartkamp, cand. te Zutphen.

Intrede te:

Achlum: T. de Boer, cand. Tekst Jeremia 1:9 en 10.

Dwingelo: H. Zandbergen, cand. Tekst Jes. 62:1 (9 Nov.).

Ommen: W. de Graaf, Tekst Ps. 48:15.

Rotterdam (als Miss. pred. te Poerboerling): J. A. C. Rullman. Tekst Joh. 14:6b.

Afscheid van:

Schiedam: C. v. d. Woude, Tekst Jes. 55:10 en 11 (9 Nov.).

Suameer: G. Biersteker. Tekst Matth. 24:35.

Jubilea:

30 November: C. D. Bavink te Rotterdam, 40 jaar.

30 November: S. Bosma te Lochem, 40 jaar.

30 November: J. Sybrandy te Stiens, 40 jaar.

30 November: M. Meijering te Delfzijl, 40 jaar.

30 November: C. B. Schoemakers te Kalendrecht, 40 jaar.

Overleden:

17 November: W. A. Willemse, pred. te Poortugaal, 65 jaar.

De Deputaten der Generale Synode van Arnhem naar Art. IV der Zendingsoorde, brengen ter kennis van de kerken en alle belanghebbenden, dat zij benoemen tot Voorzitter-penningsmeester Ds W. Breukelaar te Santpoort en tot Secretaris Prof. Dr H. H. Kuyper te Bloemendaal.

Alle correspondentie gelieve men dus te richten tot Prof. Dr H. H. Kuyper te Bloemendaal.

Ds Soepater.

Ds Soepater, de predikant der Javaansche Gemeente te Djokja, heeft na een langdurige krankheid zijn arbeid weer mogen hervatten.

Ds H. Strating.

In verband met zijn verhuizing verzoekt Ds H. Strating, beroepbaar predikant bij de Geref. Kerken, mede te deelen, dat zijn adres thans is: Acaciastraat 196 te Den Haag. Hij is bereid de Geref. Kerken te dienen in de bediening des Woords en der Sacramenten.

Emeritaat.

Ds J. P. Visscher, predikant der Geref. Kerk te Nieuw-Lekkerland, is, naar men ons meldt, voornemens binnenkort emeritaat aan te vragen.

Ds Visscher, die bijna 68 jaar oud is, werd in 1885

predikant te Enlchheim (Bentheim), in 1888 te Baarn, in 1889 te Voorschoten, in 1892 te Loosduinen, in 1893 te Leeuwarden, van 1904—1908 had hij emeritaat, in 1908 deed hij weer intrede te Kockengen, in 1910 te Huizen (N.-H.), in 1915 te Herwijnen en sinds 1917 staat hij te Nieuw-Lekkerland.

Candidaten tot den H. Dienst.

De heer P. Robbers, Theol. Cand. Sluisstraat 5 te Amsterdam-Zuid, die 16 Juli l.l. werd beroepbaar verklaard door de Classis Amsterdam, verzoekt mede te deelen, dat hij thans gaarne een eventueel beroep van een der Geref. Kerken in overweging zal nemen.

Cand. H. Post, van Hollandsche Veld, beroepen predikant bij de Geref. Kerk van Ambt-Vollenhove B, is door de Classis Zwolle peremptoir gekammineerd en toegelaten tot de bediening des Woords en der Sacramenten. Op Zondag 7 December a.s. hoopt hij in zijn eerste gemeente intrede te doen, na bevestiging door Ds A. Brouwer Jzn., van Zwartsluis, consulent.

De classis Hallum der Geref. Kerken heeft praeparatoir gekammineerd en met algemeene stemmen beroepbaar verklaard den heer J. R. Sybrandy, te Stiens. De heer Sybrandy zal gaarne een eventueel beroep direct in overweging nemen, alsook de Kerken des Zondags dienen. Zijn adres is Van Breestraat 173, Amsterdam-Z.

Diaconale Conferentie.

De 17de Diaconale Conferentie in de Classis Deventer der Geref. Kerken wordt Zaterdag 22 November a.s. te Almelo gehouden.

Als referent hoopt op te treden Ds J. J. Boerman, van Almelo, met het onderwerp: „De Diaconie en de zorg voor kinderen en ouden van dagen“.

Door de Diaconie van Enschedé zal de bespreking worden ingeleid over de vraag: „Hoe staat de Diaconie tegenover Maatschappelijk Hulpbetoon in verband met de werkloosheid“.

Geref. Mannenverenigingen.

Te Epe (G.) is in een vergadering, waarin Ds P. C. de Bruyn van Apeldoorn optrad, een Geref. mannenvereniging opgericht.

Kerkbouw.

De nieuwe Geref. Kerk op het Hofplein te Middelburg zal Donderdag 18 Dec. a.s. in gebruik worden genomen.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Tweetal te:

Aalten: J. B. G. Croes te Gouda en J. L. de Vries te Bussum.

Beroepen te:

Sneek: P. de Groot te Amersfoort.

Bedankt voor:

Rijnsburg: D. Driessen te Amsterdam-O.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Beroepen te:

Ridderkerk: W. C. Lamain te Leiden.

Bedankt voor:

Gouda: M. Hofman te Krabbendijke.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK.

Beroepen te:

Cothen: P. G. Verweij, cand. te Breukelen.

Den Bommel: J. H. v. Paddenburgh te Elspeet.

Genemuiden: C. J. v. d. Graaf te Nijkerk.

Hall (2e maal): A. Oskamp te Hoorn op Texel.

Holysloot (Amsterdam-N.): A. C. la Grand te Amsterdam-Z.

Jerseke: J. Jellema te St. Pancras.

Ipendam: A. Hagedoorn te Bostel.

Muiden: W. Rijnburger te Polbroek.

Nieuw-Beijerland: Joh. van Dorssen te Schraard.

Opheusden: J. H. Koster te Montfoort.

Rijssen: J. E. Klomp te Ede (G.).

Smilde: G. de Wijk te Ferwerd.

Soest: P. Kijftenbelt te Feijenoord (Rotterd.).

Enter (O.), Schelluinen en Wijnjaarden: E. E. de Looze, cand. te Waddinxveen.

Vierhuizen-Zoutkamp (Loez.): D. J. Politiek te Kolham.

Aangenomen naar:

Eemnes-Buiten: A. G. Oosterhuis te Enst.

Marssum: D. Mulder, cand. te Lunteren.

Noordwijkerhout: J. v. Noort, cand. te Utrecht.

Bedankt voor:

Eerschenhoek: J. H. Gunning E. Ikm te Schoonhoven.

Daarle: E. v. Asch te Arnhem.

Doersburg: Joh. A. Raams te Kloetinge (Z.).

Groot-Amers: G. C. Severijn te Waarder bij Woerden.

Hall (2e maal): A. Oskamp te Hoorn op Texel.

Hoornaar: M. B. Verkerk te Mijdracht.

Kampen (Vac. A. v. d. Kooij): H. A. Leenmans te Delft.

Hoornhuizen: D. Mulder, cand. te Lunteren.

Rotterdam (Vac. J. C. Scholten): J. H. Buinink te Rheden-De Steeg.

Intrede te:

's-Heerenhoek-Nieuwdorp: Mr A. Ph. Wagner, cand. Tekst Jes. 40:28.

Koekange (Dr.): H. G. Mool, cand. Tekst Lucas 15:7.

„De Reformatie“ is door zijn groote oplage HET blad voor FAMILIE-ADVERTENTIE. Onze Gereform. kringen gelieven daarmede te rekenen.

SPECIAAL ADRES VOOR GEVULDE KOEKJES à 30 ct. p. ons.

BOTERKOEKJES 20 en 25 cts. p. ons.

Bakkerij Maïson „WEIMAR“.

Weimarstraat 385 tusschen Valkenboschlaan en Valkenboschkafe, Tel. no. 32749 DEN HAAG.

VLEESCHHOUWERIJ EN SPEKSLAGERIJ

annex Fijne Vleeschwaren.

J. L. MARZ - DEN HAAG

Ant. Heinsiusstraat 16 - Tel. 53199

J. GOOS SPEKSLAGERIJ.

Speciaal adres voor de Fijne Vleeschwaren en Worstsoorten.

West Kruiskade 65 ROTTERDAM.

Telefoon No. 33597

ELECTR. MEUBELMAKERIJ H. J. KUIPERS, Den Haag

Complete Meubeloorling, Kamer- en Winkelbetimmering Vitruves, Radiokasten.

Werkplaats: Reitzstraat 20

Telefoon 337647

Kantoor: Herman Costerstr. 267

Telefoon 390879

Fotografie B. KNOPPER

ATELIER PARTERRE Nassaukade 155, Amsterdam

Telefoon 80356

Speciaal adres voor vergrootingen

Verschenen:

ENKELE OPMERKINGEN OVER GEREFORMEERDE SCHRIFTBESCHOUWING

DOOR Ds. W. M. LE COINTRE

64 Bladzijden — Prijs f 0.60

Verkrijgbaar bij den Boekhandel en bij de Uitgevers

OOSTERBAAN & LE COINTRE - GOES

Chr. Muziektijdschrift „De Harp“

met maandelijksche Muziekbljage

f 1.50 per jaar

onder redactie van F. PIJLMAN

Neemt proef met een abonnement en U zult algeheele voldoening smaken.

Administratie-Adres: Planciusstraat 65 - Amsterdam.

CENTRALE VERWARMING WARMWATEROORZIENING

C. VAN DER MEIJ

ROELOF HARTSTRAAT 12

TELEFOON 25818

AMSTERDAM

Koopt Schoenen BIJ HOOGENBOSCH.

Ons schoenwerk is goed en goedkoop.

ENSCHDE Hengeloeschestr. 27. - Tel. 1034.

W. MINOR

VAKKUNDIG SCHOENMAKER Tweemaal bekroond met verg. zilveren Medaille Int. Tentoonstelling Waalwijk 1925.

Eerste klas Maal- en Reparatiewerk tegen scherp concurrerende prijzen Goudsbloemlaan 146, Den Haag

Tel. 38347

A. W. SCHNEIDER

Behangerij en Stoffeerdertij Complete Meubeloorling

TELEFOON 33268

Ruilstraat 61-63, ROTTERDAM

De 's-Gravenhaagsche Begravenis-Onderneming

van Lambooy & Zonen

is onmiddellijk, door het gehele rijk, te ontbieden, om de leiding van een begravenis of transport op zich te nemen.

Kantoor: Kockstraat 134

Tel. 30283 — Girorek. 77642